

TÜRKİYE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARI ALANINDA YAZILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Hasan Şenol^{1*} , Kadir Gök^{1*}

Özet: Küresel ölçekte artan çevresel, ekonomik ve toplumsal risklerin işletmeleri daha şeffaf, hesap verebilir ve sürdürülebilir bir yönetim anlayışına yönlendirmesiyle birlikte, Türkiye’de sürdürülebilirlik raporları üzerine yapılan lisansüstü tezlerin sayısı ve çeşitliliği önemli ölçüde artmış; bu durum söz konusu alanın bibliyometrik analiz yöntemiyle bütüncül şekilde incelenmesini gerekli kılmıştır. Bu çalışma, sürdürülebilirlik raporları konusunu ele alan lisansüstü tez çalışmalarını bibliyometrik yöntemle incelemeyi amaçlamaktadır. Sürdürülebilirlik raporları, işletmelerin yalnızca finansal değil; çevresel, sosyal ve yönetim alanlarındaki etkilerini de şeffaf biçimde raporlamalarına imkân tanıyan bütüncül bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, Ulusal YÖK Tez veri tabanında başlığında veya özetinde “sürdürülebilirlik raporları” ifadesi geçen 108 lisansüstü tez çalışması analiz edilmiştir. Analiz; tezlerin yayın yılları, üniversite türleri, enstitüler, çalışma alanları, danışman ünvanları, yazım dilleri, sayfa sayıları, yazar cinsiyetleri ve kullanılan anahtar kelimeler gibi çeşitli bibliyometrik parametreler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bulgular, söz konusu tezlerin özellikle 2020 sonrası artış gösterdiğini ve en yoğun yılın 2024 olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmaların büyük çoğunluğu Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülmüş, %88’i Türkçe yazılmış ve %77,8’i yüksek lisans düzeyindedir. Alan dağılımında ise tezlerin %63,9’unun işletme alanında olduğu görülmüştür. Kadın yazarların oranı %67,6 ile erkek yazarlara kıyasla daha yüksektir. Anahtar kelime analizinde ise “sürdürülebilirlik”, “kurumsal”, “çevresel” ve “raporlama” gibi kavramların öne çıktığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, sürdürülebilirlik raporlaması konusundaki akademik ilginin arttığını, ancak disiplinlerarası çeşitliliğin sınırlı kaldığını göstermektedir. Bu doğrultuda, ilgili alanda yapılacak yeni çalışmaların literatürdeki boşlukları doldurması ve uygulamaya katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporları, Bibliyometrik Analiz, Lisansüstü tez.

EVALUATION OF POSTGRADUATE THESES WRITTEN IN THE FIELD OF SUSTAINABILITY REPORTS IN TURKEY THROUGH BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Abstract: As environmental, economic, and social risks continue to rise globally, encouraging businesses to adopt more transparent, accountable, and sustainable management practices, the number and diversity of postgraduate theses on sustainability reporting in Türkiye have increased significantly; this development has made it necessary to examine the field comprehensively through bibliometric analysis. This study aims to examine postgraduate theses on the topic of sustainability reporting using bibliometric methods. Sustainability reporting is a comprehensive approach that enables organizations to transparently disclose not only their financial performance but also their environmental, social, and governance impacts. In this context, 108 postgraduate theses containing the term “sustainability reports” in their titles or abstracts, listed in the National Council of Higher Education (YÖK) Thesis Database, were analyzed. The analysis was conducted based on various bibliometric parameters such as publication years, types of universities, institutes, academic disciplines, advisor titles, language of writing, page numbers, author gender, and frequently used keywords. The findings indicate that academic interest in sustainability reporting has increased particularly after 2020, with 2024 being the most prolific year. The majority of the theses were conducted within Institutes of Social Sciences, 88% were written in Turkish, and 77.8% were at the master’s level. In terms of disciplinary distribution, 63.9% of the theses were in the field of business administration. Female authors accounted for 67.6% of the total authorship. Keyword analysis revealed that terms such as “sustainability,” “corporate,” “environmental,” and “reporting” were frequently emphasized. Overall, the results show a growing academic interest in sustainability reporting, though interdisciplinary diversity remains limited. Accordingly, future research in this area is expected to address gaps in the literature and contribute to practical applications.

Keywords: Sustainability, Sustainability Reporting, Bibliometric Analysis, Postgraduate thesis.

¹**Adres:** Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Isparta, Türkiye.

²**Adres:** Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekonomi ve Yönetim (Disiplinlerarası) ABD, Isparta, Türkiye.

* **Sorumlu Yazar:** hasansenol@isparta.edu.tr

Atıf: Şenol, H., Gök, K. (2025). Türkiye’de Sürdürülebilirlik Raporları Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analiz İle Değerlendirilmesi. BilgeTürk Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(2): 100-114.

1. GİRİŞ

Sürdürülebilirlik kelimesi, kelime anlamı olarak “devam ettirmek” anlamına gelen Latince *sustinere* kökünden türetilmiştir. Bir şeyin sürdürülebilir olması, zaman içinde varlığını sürdürmesi, devam etmesi ya da ayakta kalması anlamı taşımaktadır (Thiele, 2024). Sürdürülebilirlik, kendini yenileyemeyen kaynakların dikkatli ve sınırlı şekilde kullanılması, yenilenebilen kaynakların ise israf edilmeden ve doğaya zarar vermeden tüketilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Sürdürülebilirlik kavramı, giderek artan çevresel ve sosyal farkındalıkla birlikte, hem özel sektör hem de kamu kurumlarında yönetim kararlarının, muhasebe uygulamalarının ve raporlama süreçlerinin önemli bir parçası haline gelmiştir (Dienes vd., 2016). Bu dönüşüm, kurumların yalnızca ekonomik performanslarıyla değil, aynı zamanda toplumsal ve çevresel etkileriyle de değerlendirilmelerine neden olmuştur. Bu doğrultuda toplumun hesap verebilirliğe yönelik artan beklentilerine yanıt olarak, kuruluşlar sosyal, çevresel, ekonomik, güvenlik ve sağlık performanslarına ilişkin bilgileri açıklama gereksinimi duymaktadır. Bu bilgilerin düzenli olarak değerlendirilmesi ve kamuoyuyla paylaşılması süreci literatürde "sürdürülebilirlik raporlaması" olarak tanımlanmaktadır (Fonseca vd., 2011). Sürdürülebilirlik raporlaması, kuruluşların yalnızca faaliyetlerinin sonuçlarını değil, aynı zamanda bu faaliyetlerin çevresel ve toplumsal etkilerini de şeffaf biçimde izleme, ölçme ve kamuya açıklama süreçlerini kapsayan kapsamlı bir uygulamadır (Gray, vd., 2009). Bu raporlamalar, işletmelerin sosyal sorumluluklarını yerine getirme, paydaş beklentilerini karşılama ve kurumsal itibarlarını güçlendirme açısından kritik bir rol oynamaktadır (Lozano, 2013).

Günümüzde sürdürülebilirlik raporlaması, kuruluşların çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerini açıklamaları açısından giderek bir zorunluluk halini almıştır. Bu zorunluluk, özellikle Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) çerçevesinde, kurumları sürdürülebilirlik performanslarını raporlamaya teşvik eden 12.6 numaralı hedef ile vurgulanmaktadır. Temel hizmetlerin sağlayıcıları olarak kamu sektörü kuruluşları da sürdürülebilirliği uygulama ve bu süreci rapor yoluyla şeffaf biçimde sunma konusunda artan bir sorumluluk altındadır. Bu durum, geleneksel finansal göstergelerin ötesine geçerek, şeffaflık ve hesap verebilirliği güçlendiren bütüncül raporlama uygulamalarının benimsenmesini gerekli kılmaktadır (Morrison vd., 2025). Bu gelişmeler, sürdürülebilirlik raporlamasını yalnızca kurumsal sorumluluk aracı olmanın ötesine taşıyarak, sürdürülebilir kalkınmanın izlenebilirliği açısından da stratejik bir araç haline getirmiştir. Sürdürülebilir kalkınma perspektifi doğrultusunda, bu raporlar ekonomik büyümenin çevresel bütünlük ve toplumsal refah ile uyumlu bir şekilde ilerleyip ilerlemediğini değerlendirmeye olanak tanımaktadır (Schaltegger & Wagner 2006). Ayrıca sürdürülebilir kalkınmanın temel ilkelerinden biri olan "gelecek kuşakların ihtiyaçlarını gözetme" yaklaşımı doğrultusunda, sürdürülebilirlik raporlaması kurumların yalnızca mevcut performanslarını değil, uzun vadeli stratejik sorumluluklarını da gözler önüne sermektedir (Bebbington & Larrinaga, 2014).

Kuruluşlar tarafından sürdürülebilirlik raporlaması bir şeffaflık biçimi olarak görülmektedir (Navarro-Galera vd., 2015). Bu raporlamalar, sadece yatırımcılar için değil, aynı zamanda düzenleyici otoriteler, çalışanlar, tüketiciler ve sivil toplum kuruluşları gibi çok sayıda paydaş için önemli bir bilgi kaynağı haline gelmiştir. Sürdürülebilirlik raporlamasının, kurumsal itibarı artırma, riskleri azaltma, paydaş güvenini sağlama ve uzun vadeli değer yaratma süreçlerine katkı sunduğu ifade edilmektedir (Hahn & Kühnen, 2013).

Sürdürülebilirlik raporlamasına geçişin temel nedenlerinden biri, yalnızca gönüllü girişimlerle sınırlı kalmaması, aynı zamanda ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirilen yasal ve kurumsal düzenlemelerle desteklenmesidir. Uluslararası düzeyde, Küresel Raporlama Girişimi (KRG, Global Reporting Initiative- GRI) standartları, Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Avrupa Birliği tarafından yürürlüğe konulan Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (Corporate Sustainability Reporting Directions, CSRD), işletmeleri sürdürülebilirlik performanslarını sistematik ve karşılaştırılabilir biçimde raporlamaya teşvik eden önemli düzenlemeler arasında yer almaktadır.

(Global Reporting Initiative, 2021; European Commission, 2023, Ticaret Bakanlığı, 2022). Bu düzenlemeler, kurumların yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal ve yönetim alanlarındaki sorumluluklarını da şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşmalarını hedeflemektedir. Ulusal düzeyde ise, Türkiye’de sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin farkındalık ve kurumsal yönlendirme son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Türk Ticaret Kanunu (TTK), finansal olmayan bilgilerin açıklanması, paydaşlara karşı hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda kurumsal raporlamayı destekleyen hükümler içermektedir (TTK, 2011). Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yayımlanan Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1), halka açık şirketlerin çevresel ve sosyal sorumluluklarına ilişkin bilgilere faaliyet raporlarında yer vermesini teşvik etmektedir (SPK, 2014). Aynı zamanda, Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, kamu idarelerine yönelik hesap verebilirlik, risk yönetimi ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda sürdürülebilir yönetim anlayışını desteklemektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2007). Bunlara ek olarak, Kamu Gözetimi(KGK), Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından 2023 yılında yayımlanan Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS), belirli büyüklük ölçütlerini karşılayan işletmelere yönelik olarak sürdürülebilirlik raporlamasını zorunlu hale getirmiştir (KGK, 2023). Bu standartlar, Avrupa Birliği’nin Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (European Sustainability Reporting Standards, ESRS) ile uyumlu olarak geliştirilmiş ve Türkiye’nin küresel raporlama uygulamalarıyla entegrasyonunu hedeflemiştir. Ayrıca, Borsa İstanbul tarafından uygulanan Sürdürülebilirlik Endeksi, çevresel, sosyal ve yönetim performansları belirli kriterleri karşılayan şirketlerin izlenmesini ve yatırımcılar tarafından değerlendirilmesini sağlamaktadır (Borsa İstanbul, 2023). Böylece sürdürülebilirlik raporlaması, işletmeler açısından yalnızca yasal bir yükümlülük değil, aynı zamanda stratejik bir yönetim aracı olarak da değerlendirilmektedir (Arfö & Matarazzo, 2023).

Uluslararası ve ulusal literatürde sürdürülebilirlik raporlaması; çevresel performans, kurumsal şeffaflık, finansal sonuçlar, paydaş ilişkileri ve kurumsal yönetim gibi değişkenlerle birlikte yoğun biçimde incelenmiş (Bednarova, Klimko & Rievajova 201; Khatri & Kjærland, 2023; Demartini, 2025; Aggarwal, 2013; Düzer & Önce, 2017; Tanç & Gümrak, 2015; Pamukçu, 2011), özellikle raporlamanın işletme değerine ve kurumsal itibarına etkileri sıklıkla vurgulanmıştır. Türkiye’de ise bu alana yönelik çalışmalar artmakla birlikte, lisansüstü tezlerin bütüncül bir analizle sistematik olarak sınıflandırıldığı kapsamlı bir bibliyometrik çalışma henüz sınırlıdır. Bu nedenle araştırma, mevcut literatürü haritalandırmak, eğilimleri ortaya koymak ve sürdürülebilirlik raporları alanındaki akademik üretimin gelişimini görünür kılmak amacıyla gerçekleştirilmiş; bu yönüyle önceki çalışmalardan ayrılmaktadır.

Bu bağlamda bu çalışma; Ulusal YÖK Tez veri tabanında yer alan ve başlığında ya da özetinde “sürdürülebilirlik raporları” ifadesi geçen lisansüstü tezlerini bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, söz konusu tezlerin yıllara, üniversite türlerine, enstitülere, alanlara, danışman ünvanlarına, yazım dillerine, sayfa sayılarına ve yazar cinsiyetine göre dağılımları analiz edilerek, sürdürülebilirlik raporları literatürüne yönelik akademik eğilimler sunulmuştur. Bu çalışmanın, mevcut literatürdeki güncel eğilimleri, araştırma boşluklarını ve alanın gelişim dinamiklerini ortaya koyarak gelecekte yapılacak araştırmalara yön göstereceği düşünülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bibliyometri, verilere nicel araçların uygulandığı bir yöntemdir (Broadus, 1987). Bibliyometri, istatistiksel ve matematiksel yöntemlerin yazılı iletişim üzerinde uygulanmasıyla bilimsel alanların gelişimini ve gerçekliğini analiz etmeyi amaçlayan bir araştırma yöntemidir (Pritchard, 1969; Lawani, 1981). Bibliyometrik analiz ile bir konuda veya alanda en verimli araştırmacılar ve çalışmalar belirlenebilmektedir (Al & Tonta, 2004). Bunun yanı sıra bibliyometrik çalışmalar; bilimsel çalışmaların incelenen bilim dalına, kurumlara, ülkelere ya da bireylere göre değerlendirilerek mevcut durumuna ilişkin belirlemelerin yapılmasına imkan sağlamaktadır (Gök, 2024a, s.99). Ellegaard ve Wallin (2015), bibliyometrik analizlerin yalnızca akademik düzlemde

metodolojik bir araç olmanın ötesine geçtiğini, farklı disiplinlerdeki profesyonel topluluklar tarafından da araştırma değerlendirme ve karar destek süreçlerinde etkin biçimde kullanılmaya başlandığını vurgulamaktadır.

Bibliyometrik yöntemler, araştırmacıların literatürü okumaya başlamadan önce en etkili çalışmaları öne çıkararak çalışmalarını yönlendirmelerine ve keşfetmelerine imkan tanımaktadır (Zupic & Čater, 2015; Gök, 2024b).

3. LİTERATÜR TARAMASI

Coşkun vd. 2025 yılında yaptığı çalışmada, muhasebe alanında entegre ve sürdürülebilirlik raporlaması ile ilgili 1998-2025 yılları arasında Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan 3.066 makaleyi kapsayan bibliyometrik bir çalışma yapmışlardır. Sonuç olarak muhasebe araştırmalarında sürdürülebilirlik ve entegre raporlamaya yönelik artan bir eğilimin olduğu özellikle 2024 yılında 469 yayın ile en fazla yayın yapılan yıl olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, işletme finansmanı, yönetim ve çevre çalışmaları yayınlarda en çok kullanılan araştırma alanları olmuştur.

Uğurlu ve Özbingöl 2024 yılında yaptığı çalışmada sürdürülebilirlik raporlamasıyla ilgili 2000-2023 yılları arasında işletme ekonomisi alanında Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan 1.025 makale bibliyometrik analiz yöntemi ile analiz yapmışlardır. Analiz sonucunda ilgili konunun 2000’li yılların başında daha az çalışıldığı, 2015 yılından sonra ise yoğun olarak çalışıldığı tespit edilmiştir.

Himmetoğlu 2023’de yaptığı çalışmada 1972-2022 yılları arasında Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan kurumsal sürdürülebilirlik ile ilgili 717, kurumsal sosyal sorumluluk konuları ile ilgili 7.025 bilimsel makale bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk’un çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sorunları ele alma yeteneği bağlamında konumlarının ve kapsama alanlarının tartışıldığı saptanmıştır.

4. METODOLOJİ

Bu çalışma, Ulusal YÖK Tez veri tabanında başlığında ve/veya özetinde farklı ekleriyle birlikte “sürdürülebilirlik raporları” kelimesi geçen lisansüstü çalışmaların bibliyometrik olarak analiz edilmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda YÖK Tez veri tabanının gelişmiş tarama bölümünde, özet ve/veya başlık alanlarında “sürdürülebilirlik raporları” ifadelerini içeren çalışmalar filtrelenmiştir. Uygulanan bu filtreleme sonucunda 25.05.2025 tarihi itibarıyla 108 adet tez çalışması tespit edilmiştir. Analiz kapsamında değerlendirilen 108 teze ilişkin aşağıdaki bibliyometrik özellikler incelenmiştir:

- Sürdürülebilirlik raporları konulu çalışmaların dağılımı,
- Tezlerin yayın yılları,
- Tezlerin kabul edildiği enstitülere göre dağılımı,
- Tezlerin yazım dili,
- Tezlerin türlerine göre dağılımı,
- Tezlerin çalışılan alanlara göre dağılımı,
- Tez danışmanlarının ünvanlarına göre dağılımı,
- Tezlerin üniversite statüsüne göre dağılımı,
- Tezlerin sayfa sayısına göre dağılımı,
- Tezlerde kullanılan sözcük dağılımı,
- Tez yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımı,
- Tezlerin kabul edildiği üniversitelere göre dağılımı

Çalışma bibliyometrik analiz tekniği ile yapılmış olup, MAXQDA ve Microsoft Excel 2020 paket programları yardımıyla analiz edilerek yorumlanmıştır.

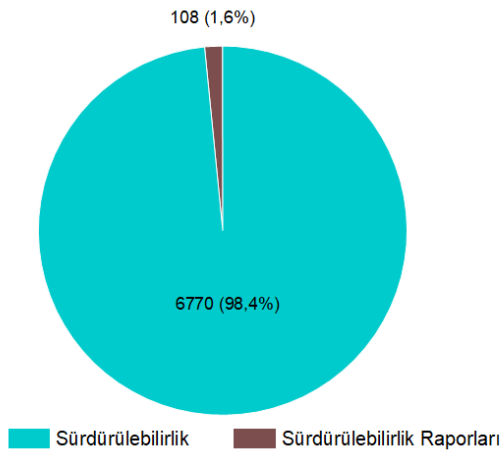
Araştırmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, tezlerin/yayınların/çalışmaların yazar, konu, yayın bilgisi, yazarların cinsiyeti, danışmanların unvanları hakkında aktardıkları bilgiler ile yayın politikalarının oluşturulmasında temel bir destek oluşturmaktadır. Bibliyometrik araştırmalarla genellikle lisansüstü çalışma yapılacak alan ve uygulama yapılacak sektör belirlenir. Bu yönüyle bibliyometrik araştırmalar, gerek lisansüstü öğrencilere, gerek araştırmacılara gerekse de tez danışmanlarına yol gösterici bir rol üstlenir. Bu doğrultuda çalışmada “sürdürülebilirlik raporları” perspektifinde yapılmış lisansüstü tez çalışmalarını incelemek amacıyla bibliyometrik analiz tercih edilmiştir (Şenol,2020, s.321).

5. BULGULAR

YÖK Tez veri tabanında sürdürülebilirlik raporları alanında 108 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır. Lisansüstü tezlere ait bilgiler aşağıdaki başlıklarda sunulmuştur.

5.1. Sürdürülebilirlik Raporları Konulu Tezlerin Dağılımı

Sürdürülebilirlik raporları konulu tezlerin genel olarak sürdürülebilirlik tezleri içerisindeki payı ve dağılımı Şekil 1’de sunulmaktadır.

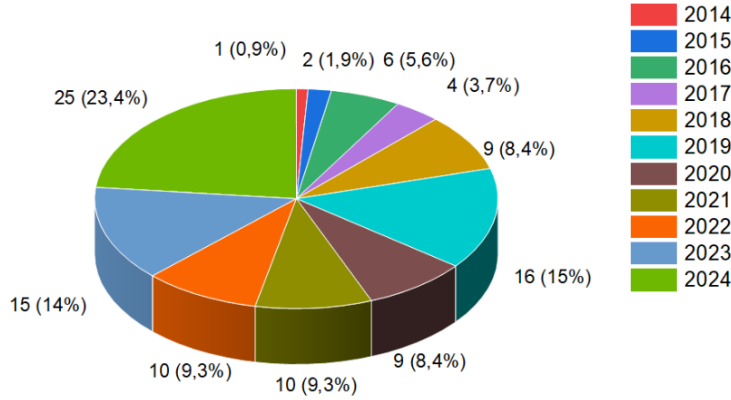

Şekil 1.Sürdürülebilirlik Raporları Konulu Çalışma Dağılımı

Şekil 1 incelendiğinde, sürdürülebilirlik ile ilgili yapılan tezlerin sayısının 6770 (%96,4) olduğu görülmektedir. Fakat bunlardan sadece 108 (%1,6) tez çalışmasının sürdürülebilirlik raporları ekseninde olduğu belirlenmiştir.

5.2. Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin yayınlandığı yıllara göre dağılımı Şekil 2’de sunulmaktadır.

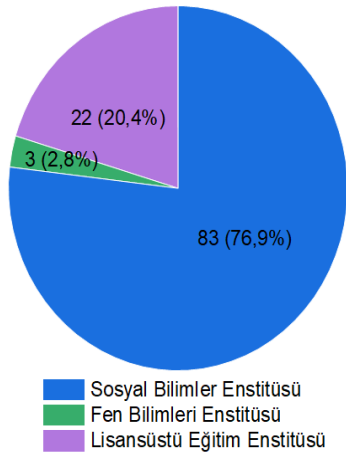

Şekil 2. Tezlerin Yayın Yılları

Şekil 2 incelendiğinde, çalışmaların en yoğun olduğu yıl, 25 (%23,4) adet ile 2024 yılı olarak belirlenmiştir. 2019 yılında ise 16 (%15) adet çalışma yapılırken, 2023 yılında 15 (%14) adet çalışma yer almaktadır. 2021 ve 2022 yıllarında ise 10’ar (%9,3) adet çalışma bulunduğu tespit edilmiştir. En az çalışmanın ise 2014 yılında 2 (1,9) adet ile yapıldığı belirlenmiştir. Bu dağılım, çalışmaların yıllar itibariyle arttığını göstermektedir.

5.3. Tezlerin Kabul Edildiği Enstitülere Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin kabul edildiği enstitülere göre dağılımı Şekil 3’te verilmiştir.

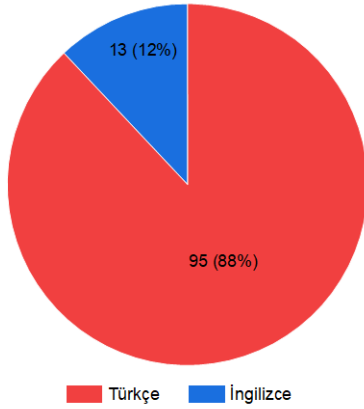

Şekil 3. Enstitülere Göre Dağılım

Şekil 3 incelendiğinde, tez çalışmalarının büyük çoğunluğunun Sosyal Bilimler Enstitüsü kapsamında gerçekleştirildiği görülmektedir. Toplam 108 tezden 83’ü (%76,9) bu enstitü bünyesinde yürütülmüştür. İkinci sırada yer alan Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nde ise 22 tez (%20,4) hazırlanmıştır. En düşük paya sahip olan Fen Bilimleri Enstitüsü’nde ise 3 tez (%2,8) çalışmasının bulunduğu tespit edilmiştir.

5.4. Tezlerin Yazım Dillerine Göre Dağılımı

İncelenen tezlerde tercih edilen yazım dilleri ve yüzdeleri Şekil 4’te sunulmaktadır.

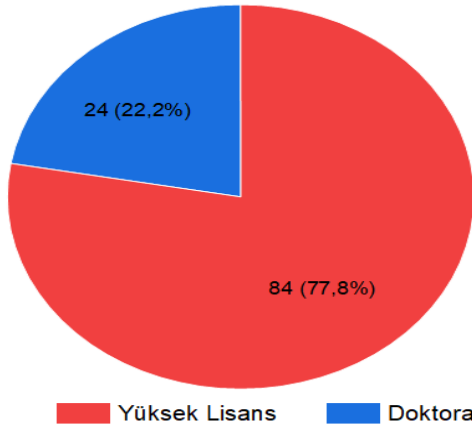

Şekil 4. Tezlerin Yazım Dili

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü çalışmalardan, 95 (%88) çalışmanın Türkçe, 13 (%12) çalışmanın ise İngilizce dilinde yazıldığı belirlenmiştir.

5.5. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Çalışmaların yüksek lisans ve doktora türlerine göre dağılımı Şekil 5’te sunulmaktadır.

Şekil 5. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 5 incelendiğinde, lisansüstü çalışmalardan 84’ünün (%77,8) yüksek lisans tezi, 24’ünün (%22,2) ise doktora tezi şeklinde hazırlandığı görülmektedir.

5.6. Tezlerin Hazırlanmış Alanlara Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü çalışmaların alanlara göre dağılımı Tablo 1’de sunulmaktadır.

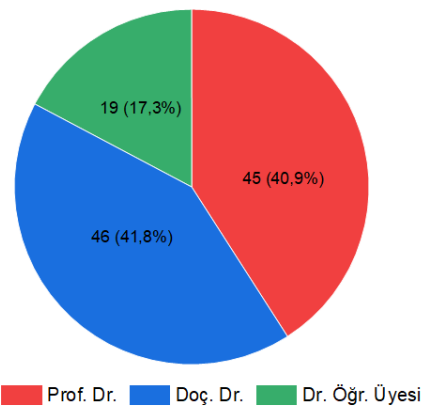
Tablo 1. Tezlerin Alanlara Göre Dağılımı

Çalışma Alanları	Tezlerin Sayısı (n)	Yüzde (%)
İşletme	69	63,9
Bankacılık	11	10,2
Turizm	5	4,6
Sivil Havacılık	1	0,9
Sağlık	1	0,9
Halkla İlişkiler	11	10,2
Tekstil ve Tekstil Mühendisliği	1	0,9
Giyim Endüstrisi	1	0,9
Ulaşım	1	0,9
Mühendislik Bilimleri	2	1,9
Sigortacılık	1	0,9
Sosyal Hizmetler	1	0,9
İletişim Bilimleri	1	0,9
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1	0,9
Çevre Mühendisliği	1	0,9
Toplam	108	100

Tablo 1 incelendiğinde, tez çalışmalarının büyük bir kısmının İşletme alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Toplam 108 tez çalışmasının 69’u (%63,9) İşletme alanında gerçekleştirilmiştir. İşletme alanını sırasıyla 11’er tez (%10,2) ile Bankacılık, Halkla İlişkiler alanları takip etmektedir. Turizm alanında 5 tez (%4,6) bulunurken, Mühendislik Bilimleri alanında ise 2 tez (%1,9) çalışmasının olduğu görülmektedir. Diğer alanlar olan; Sivil Havacılık, Sağlık, Tekstil ve Tekstil Mühendisliği, Giyim Endüstrisi, Ulaşım, Sigortacılık, Sosyal Hizmetler, İletişim Bilimleri, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ile Çevre Mühendisliği birer tez (%0,9) ile temsil edilmiştir.

5.7. Çalışmaların Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

İncelenen tezlerin danışman ünvanlarına göre dağılımı Şekil 6’da verilmiştir.

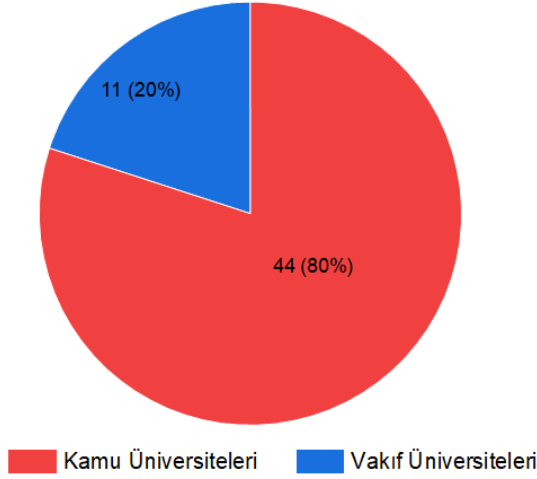
Şekil 6. Danışman Ünvanlarına Göre Dağılım

Şekil 6 incelendiğinde, incelenen tezlerin 46’sı profesör ünvanına sahip akademisyenler tarafından, 45’i doçentler tarafından ve 19’u doktor öğretim üyeleri tarafından danışmanlık yapılarak

yürütülmüştür. Ayrıca, toplamda 2 tezin birden fazla (iki) danışman eşliğinde hazırlandığı tespit edilmiştir.

5.8. Tezlerin Üniversite Statüsüne Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü çalışmaların kabul edildiği üniversitelerin statülerine ilişkin bulgular Şekil 7’de sunulmaktadır.

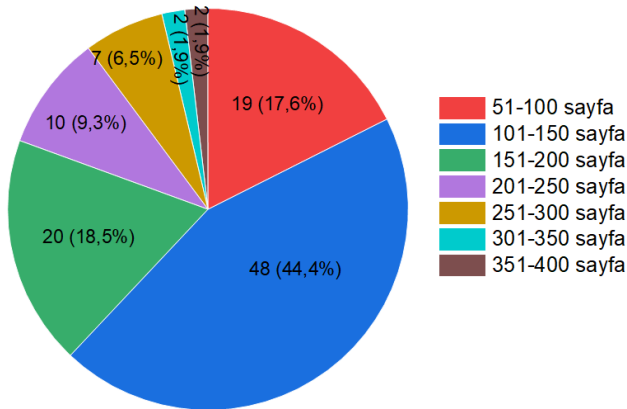

Şekil 7. Üniversite Statüsüne Göre Dağılım

Şekil 7 incelendiğinde, tezlerin kabul edildiği üniversitelerden 44 (%80) üniversitenin kamu, 11 (%20) üniversitenin ise vakıf üniversitesi statüsünde olduğu belirlenmiştir.

5.9. Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü çalışmaların sayfa sayısına göre dağılımını gösteren veriler Şekil 8’de sunulmaktadır.

Şekil 8. Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

Şekil 8 incelendiğinde, tezlerin en fazla 101-150 sayfa aralığında yer aldığı, en az ise 301-350 ve 351-400 sayfa aralıklarında bulunduğu görülmektedir. Buna göre, 101-150 sayfa aralığındaki tezlerin sayısı 48 (%44,4) iken, 301-350 ve 351-400 sayfa aralığında yer alan tezlerin her birinin sayısı 2 (%1,9) olarak belirlenmiştir.

5.10. Tezlerin Sözcük Dağılımı

İncelenen 108 lisansüstü çalışmaya ait sözcük analizi sonuçlarına dayanılarak oluşturulan kelime bulutu Şekil 9’da sunulmaktadır.

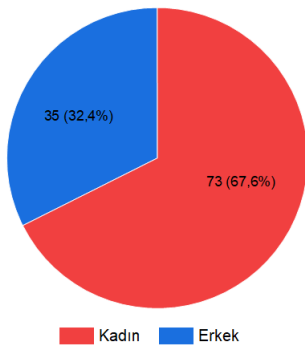

Şekil 9. Kelime Bulutu

Şekil 9 incelendiğinde, 108 tez çalışmasına ait sözcük analiziyle oluşturulmuş kelime bulutu analizinde “kurumsal”, “çevresel”, “sosyal” ve “sürdürülebilirlik” kelimelerinin öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra “raporlama”, “paydaş”, “yönetişim”, “şeffaflık” ve “hesap verebilirlik” gibi kavramlar da dikkat çekmektedir. Kelime bulutunda yer alan ifadeler, tezlerde sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin çeşitli boyutların ele alındığını göstermektedir. Ayrıca çevresel unsurlara ilişkin “karbon ayak izi”, “emisyon”, “enerji verimliliği” ve “atık yönetimi” gibi teknik terimlerin de kullanıldığı gözlemlenmektedir.

5.11. Tez Yazarların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

İncelenen çalışmalarda yazarların cinsiyet dağılımı Şekil 8’de gösterilmektedir.

Şekil 10. Cinsiyet Dağılımı

Şekil 10 incelendiğinde, yazarların cinsiyet dağılımında kadınların 73 (%67,6) kişi ile çoğunluğu oluşturduğu, erkek yazarların ise 35 (%32,4) kişi olduğu belirlenmiştir.

5.12. Tezlerin Kabul Edildiği Üniversitelere Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü çalışmaların üniversitelere göre dağılımına ilişkin bilgiler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Üniversitelere Göre Dağılım

Üniversite/Kurum adı	Tez Sayısı
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	7
Dokuz Eylül Üniversitesi	6
Başkent Üniversitesi	5
Marmara Üniversitesi	5
İstanbul Teknik Üniversitesi	4
Diğer Üniversiteler	1

Tablo 2 incelendiğinde, lisansüstü çalışmaların sırasıyla en çok Manisa Celal Bayar Üniversitesi (7 tez), Dokuz Eylül Üniversitesi (6 tez), Başkent Üniversitesi (5 tez), Marmara Üniversitesi (5 tez), İstanbul Teknik Üniversitesi (4 tez) bünyesinde yürütüldüğü görülmektedir. Bunun yanında diğer üniversiteler; Hitit Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Uşak Üniversitesi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Türk-Alman Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Galatasaray Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Düzce Üniversitesi ve Okan Üniversitesi ise 1'er tez ile temsil edilmektedir.

6. SONUÇLAR

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin yalnızca finansal performanslarını değil, çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) alanlarındaki faaliyet ve etkilerini de sistematik biçimde kamuoyuyla paylaşmalarını sağlayan bir raporlama türüdür. Söz konusu raporlamalar, işletmelerin çevresel etkilerini nasıl yönettiklerini, toplumsal sorumluluklarını nasıl yerine getirdiklerini ve kurumsal yönetim ilkelerine ne düzeyde uyum sağladıklarını belgelemelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca yatırımcılar, düzenleyici kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve tüketiciler gibi paydaşlara işletmenin sürdürülebilirlik performansına ilişkin şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgiler sunmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması, çeşitli uluslararası standartlar çerçevesinde yürütülmekte olup, kurumsal itibara, paydaş ilişkilerine ve stratejik karar süreçlerine katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda önem arz eden sürdürülebilirlik raporlaması konulu çalışmaların mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada, Ulusal YÖK Tez veri tabanında sürdürülebilirlik raporları konusunu ele alan 108 lisansüstü tez, bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ilgili çalışmaların 2020 yılı sonrasında yoğunlaştığını ve özellikle 2024 yılında en fazla sayıya ulaştığını ortaya koymuştur. Tezlerin büyük bir kısmı Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırlanmış ve %88'i Türkçe olarak yazılmıştır. %77,8'i yüksek lisans düzeyinde olan bu çalışmaların ağırlıklı olarak kamu üniversitelerinde (%80) yürütüldüğü belirlenmiştir. Alan dağılımı açısından bakıldığında, tezlerin büyük çoğunluğunun işletme (%63,9) alanında yoğunlaştığı; bunu bankacılık ve halkla ilişkiler gibi diğer sosyal bilim alanlarının takip ettiği görülmüştür. Çevre mühendisliği, iletişim, tekstil gibi disiplinlerde ise oldukça sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu durum, sürdürülebilirlik raporlaması konusunun büyük ölçüde işletme temelli bir yaklaşımla ele alındığını göstermektedir. Danışman ünvanlarına göre dağılımda profesör ve doçent akademisyenlerin ağırlığı dikkat çekerken, tezlerin çoğunluğunun 101-150 sayfa aralığında olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet dağılımında kadın yazarların oranı %67,6 ile çoğunluğu oluşturmıştır. Kelime bulutu analizinde ise “sürdürülebilirlik”,

“kurumsal”, “çevresel”, “raporlama” ve “paydaş” gibi kavramların öne çıktığı görülmüştür. Genel olarak değerlendirildiğinde, sürdürülebilirlik raporlaması alanında yapılan akademik çalışmaların yıllar içinde artış gösterdiği, ancak disiplinler arası çeşitliliğin sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle mühendislik, çevre, iletişim gibi alanlarda sürdürülebilirlik raporlarına yönelik araştırmaların artırılması, literatürdeki boşlukların giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, Türkiye’de sürdürülebilirlik raporları alanında hazırlanan lisansüstü tezleri sistematik biçimde haritalandırarak literatüre hem teorik hem de uygulamaya dönük bütüncül bir çerçeve sunmakta; özellikle alanın yıllara, disiplinlere, enstitülere ve yazar profillerine göre gelişim dinamiklerini görünür kılması açısından önemli katkılar sağlamaktadır. Elde edilen sonuçlar, uygulayıcılar ve işletmeler/kuruluşlar için sürdürülebilirlik raporlamasının giderek kurumsal bir zorunluluk hâline geldiğini, özellikle hesap verebilirlik, şeffaflık, paydaş ilişkileri ve kurumsal itibar boyutlarında stratejik bir yönetim aracı olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Gelecek araştırmalar açısından farklı disiplinlerde (mühendislik, çevre bilimleri, iletişim, sağlık vb.) yürütülecek lisansüstü çalışmaların teşvik edilmesi, tezlerin içerik, yöntem ve kuramsal çerçeve bakımından daha derinlemesine analiz edilmesi ve uluslararası veri tabanları üzerinden karşılaştırmalı araştırmalar yapılması önerilmektedir. Bununla birlikte, çalışmanın yalnızca Ulusal YÖK Tez veri tabanında yer alan ve başlığında/özetinde “sürdürülebilirlik raporları” ifadesi bulunan 108 tezle sınırlı tutulmuş olması, araştırmanın kısıtı olarak düşünülmekte ve bu doğrultuda gelecekte yapılacak çalışmalara ulusal ve uluslararası farklı tez ve yayın veri tabanlarının dâhil edilmesinin sürdürülebilirlik raporlaması literatürünün daha kapsamlı, güncel ve karşılaştırmalı bir perspektiften değerlendirilmesine önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ethics Committee Approval

N/A

Peer-review

Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest

The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding

The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Acar Uğurlu, Y., & Özbingöl, A. (2024). Sürdürülebilirlik Raporlaması Konusundaki Makalelerin Bibliyometrik Analizi: Web of Science Örneği. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 17(2), 179-208. <https://doi.org/10.29067/muvu.1420110>
- Aggarwal, P. (2013). Sustainability reporting and its impact on corporate financial performance: A literature review. *Indian Journal of Commerce and Management Studies*, 4(3), 51-59.
- Al, U., & Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi dünyası*, 5(1), 19-47.
- Arfö, S., & Matarazzo, A. (2023). Corporate Sustainability Reporting Directive as strategic Management tool to apply Corporate Social Responsibility in sustainable companies. In Conference Proceedings XL Convegno Nazionale AIDEA (pp. 1-13).
- Bebbington, J., & Larrinaga, C. (2014). Accounting and sustainable development: An exploration. *Accounting, Organizations and Society*, 39(6), 395–413.

- Bednárová, M., Klimko, R., & Rievajová, E. (2019). From environmental reporting to environmental performance. *Sustainability*, 11(9), 2549.
- Broadus, R. (1987). Toward a definition of “bibliometrics”. *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379.
- Borsa İstanbul. (2023). Sürdürülebilirlik endeksi kriterleri. <https://www.borsaistanbul.com/endeksler/icerik/surdurulebilirlik-endeksi>
- Coşkun, S. & Coskun, S., Yavuz, İ., 2025, Bibliometric Analysis of The Research in The Field of Accounting in Relation to Sustainability and Integrated Reporting, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 60(1), 1137-1158.
- Demartini, MC, Beretta, V. ve Larisch, A. (2025). Sürdürülebilirlik raporlarının şeffaflığı önemli midir? Nicel bir değerlendirme. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Çevre Yönetimi* , 32 (1), 18-43.
- Dienes, D., Sassen, R., & Fischer, J. (2016). What are the drivers of sustainability reporting? A systematic review. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 7(2), 154-189.
- Düzer, M., & Önce, S. (2017). Kurumsal sürdürülebilirlik raporlaması ve finansal performans: Bist'te işlem gören şirketler için karşılaştırmalı bir analiz. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 637-648.
- Ellegaard, O., & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?. *Scientometrics*, 105(3), 1809-1831.
- European Commission. (2023). Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). https://finance.ec.europa.eu/publications/corporate-sustainability-reporting_en
- Fonseca, A., Macdonald, A., Dandy, E., & Valenti, P. (2011). The state of sustainability reporting at Canadian universities. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 12(1), 22-40.
- Global Reporting Initiative. (2021). GRI standards. <https://www.globalreporting.org/standards/>
- Gök, A. G. (2024a). Muhasebede Dijitalleşme Üzerine Çalışılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29(2), 97-111.
- Gök, A. G. (2024b). The Unveiling Research Patterns in Carbon Accounting: A Bibliometric Study of Graduate Theses in Türkiye. *European Journal of Digital Economy Research*, 5(2), 61-73.
- Gray, R., Owen, D., & Adams, C. (2009). *Accounting & Accountability: Changes and Challenges in Corporate Social and Environmental Reporting*. London: Routledge.
- Hahn, R., & Kühnen, M. (2013). Determinants of sustainability reporting: A review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. *Journal of cleaner production*, 59, 5-21.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2007). Kamu iç kontrol standartları tebliği. <https://muhasebat.hmb.gov.tr/>
- Himmetoğlu, A. (2023). Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Bir Bibliyometrik Analiz Çalışması. *Erciyes İletişim Dergisi*, 10(2), 891-911 <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1268583>
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu [KGK]. (2023). Türkiye sürdürülebilirlik raporlama standartları. <https://kgk.gov.tr/>
- Khatri, I., & Kjærland, F. (2023). Sustainability reporting practices and environmental performance amongst nordic listed firms. *Journal of Cleaner Production*, 418, 138172.

- Lawani, S. M. (1981). Bibliometrics: Its theoretical foundations, methods and applications. *Libri*, 31, 294.
- Lozano, R. (2013). Are companies planning their organizational changes for corporate sustainability? An analysis of three case studies. *Journal of Cleaner Production*, 47, 56–63.
- Morrison, L. J., Alshamari, A., & Arora, M. P. (2025). Stakeholder perceptions of public sector sustainability reporting–views from IPSASB consultations. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*.
- Navarro-Galera, A., de los Rıos-Berjillos, A., Ruiz-Lozano, M., & Tirado Valencia, P. (2015). Identifying motivation of the local governments to improve the sustainability transparency. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 45, 149–167.
- Pamukçu, F. (2011). Finansal raporlama ile kamuyu aydınlatma ve şeffaflıkta kurumsal yönetimin önemi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (50), 133-148.
- Schaltegger, S., & Wagner, M. (2006). Integrative management of sustainability performance, measurement and reporting. *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation*, 3(1), 1-19.
- Sermaye Piyasası Kurulu [SPK]. (2014). Kurumsal yönetim tebliği (II-17.1). <https://www.spk.gov.tr>
- Şenol H. (2020). Türkiye’de maliyet yönetim yaklaşımları alanında yazılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analiz ile değerlendirilmesi, *İktisadi ve idari bilimler – teori, güncel araştırmalar ve yeni eğilimler/2*, yayın yeri: IVPE Yayınevi, Basım sayısı: 1, Bölüm Sayfaları: 314-334, Editör: Selim DEMEZ, ISBN: 978-9940-46-055-6.
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2022). Avrupa Yeşil Mutabakatı. <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/avrupa-yesil-mutabakati>
- Tanç, A., & Gümrah, A. (2015). Sürdürülebilirlik raporlaması ve çevresel performans: Borsa İstanbul’da bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 258-273.
- Thiele, L. P. (2024). Sustainability. John Wiley & Sons.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2011). Türk Ticaret Kanunu No. 6102, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6102&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>